

Резюмета на монографиите на д-р Ангел Цветков

ПРОТОСОЦИОЛОГИЯ – МОНОГРАФИЯ

УИ, Благоевград 2015, ISBN - 978-954-00-0017-6

COBISS.BG-ID – 1273207780, ИСТОРИЯ НА СОЦИОЛОГИЯТА ЧАСТ ПЪРВА

Идеите изложени в монографията се съдържат в различни интерпретации във връзка с произхода на социологическата наука. От една страна, се търсят авторите допринесли за мисленето за обществото по един специфичен начин от древността до наши дни и от друга страна, се показват условията, които са допринесли за раждането на подобна нагласа да се мисли обществено. Комбинирането на двата епистемологически метода – интерналистки и екстерналистки прави възможно изследването на този проблем. Да очакваш науката да се самопороди в полето на абстрактното и да следва единствено своята вътрешна логика, без да се отчитат условията, в които творят авторите лишава науката от своя собствен предмет, а именно обществото като нещо действително, към което е насочена научната методология.

Такава именно е протосоциологията или първосоциологията – примес от философски спекулации и зараждаща се научна интерпретация, отчитаща историчността на обществата като фактичност, развитие, епохалност в човешките взаимодействия, прогрес или регрес. Древногръцките автори, като Платон, Аристотел, Херодот и Тукидид имат много сериозен принос в това отношение, но не бива да мислим, че и на други места по света не са се зародили социологически идеи. Ето защо се представят и мислители като Конфуций, утвърждаващ патриархалното семейство като върховна ценност, което по-късно Вебер ще нарече основна клетка на обществото, но също и Чанакя, наречен индийският Макиавели, който подобно на него участва активно в управлението на държавата и идеите му се превръщат в част от плана за първото обединение на Индия. За разлика от Конфуций, Чанакя утвърждава политическото мислене и управление като важни за съществуването и запазване на държавата, без да са задължителни моралните

норми, но не и без съществуване на правила на управление и поведение. За доброто управление е необходимо използването на разума и науките, които са в помощ за доброто и функционирането на властта, защото са основани на практиката и наблюденията.

Философите Платон и Аристотел са основополагащи автори за много науки, не само за философията в частност. Платон пише за идеалната държава, така както я вижда той, изградена от различни категории, управляващи и управлявани, разглежда различните видове управления и утвърждава идеалния утопичен вариант, в който да се поддържа реда в обществото. Проблемът за обществения ред е обект на много мислители, за да стигне детайлно развитие, при Томас Хобс, наречен „проблемът Хобс“ в негова чест. Аристотел също пише за управлението на държавата, но и дава гениалното определение за човека като „обществено същество“, което не може да бъде мислено извън обществото, иначе би бил животно или бог. Друго определение, което дава той за обществото е: като крайната цел на човешките обединения, извън които няма нищо друго.

Не мога да не споделя и още един автор - Ибн Халдун, за когото е изложена тезата, че вероятно е първият истински социолог и неговите идеи вдъхновяват автори като Монтескьо и Емил Дюркем. Идеята за социалната солидарност, например, ключова категория, при Дюркем е същото, което има предвид и Халдун с термина „асабия“ на арабски означава „солидарност“.

Като цяло идеята за написването на тази монография бе: да изясни базисни за социологията автори, идеи и понятия, които оказват влияние, върху появата и развитието на социологическата наука. Не можем да разглеждаме социологията единствено като плод на модерната епоха, без да отчетем приемствеността на автори творили и мислили обществено във вековете и епохите, в които са живели и които са били ключови за този начин на разбиране на света. „Коперниканският преврат“ в социологията поставя човека в центъра на социалните отношения и взаимодействия, дистанцирайки го от религиозните и философски догми, които предшестват раждането на модерната наука за обществото.

СОЦИОЛОГИЯ НА ЗНАНИЕТО УИ, София 2017, ISBN -
978-954-00-0144-9

COBISS.BG-ID – 1283686628

Този труд е посветен на социология на знанието като едно своеобразно продължение и развитие на традиционната епистемология, вече самостоятелен от философията клон. Епистемологията по същество е „знание за знанието” или теория и методология на познанието. В класическата си позиция тази дисциплина търси отговор на въпросите: Как и защо науките работят?

Оказва се обаче, че тази позиция не е самодостатъчна и в науката битува усещането за епистемологична криза. Това е, защото знанието за реалността не само и не просто се създава и разпространява. В индивидуалното и колективното съзнание реалността постоянно се дефинира и предефинира, интерпретира и реинтерпретира, дискутира, възприема и изгражда при привилегировано съобразяване с позицията на авторитетите. В обществото протича постоянен процес на социално конструиране на реалността от социалните агенти и този процес е централен елемент в системите на познанието за нея.

Знанието винаги е социално конструирано (Бъргър-Лукман) и отраженията му върху „здравия смисъл” на всекидневието и конструирането на „символните вселени” на науката, философията и религията изхождат от едни и същи когнитивни предпоставки за реалността, била тя обективна или субективна. Ние познаваме само посредством корпуси от знание и светогледни ориентации. Те са формирани преди нас като продукти на човешките взаимодействия и ние ги интерпретираме активно в своите познавателни и поведенчески прояви.

Това как познаваме и как нашето познание косвено ръководи всекидневните ни постъпки; начинът, по който се формират в дълбочина социалните взаимоотношения и взаимодействия, са основните въпроси на социалната епистемология, антропоепистемология.

Традиционната епистемологическа оценка е заместена от способността на хората сами да изградят критерии за истинност и по този начин да формират своята

светогледна и ценностна ориентация, като така те направляват всекидневните си действия и взаимодействия. *Идеалният субект на философската епистемология е заместен от реалния социален агент. Центърът в класическата епистемология ще бъде изместен от теории за истината към това, в което хората вярват и приемат за истинно и са убедени, че трябва да правят и съобразяват. Това е вид антропоцентризъм, който отнесен към епистемологията я превръща в антропоепистемология.*

Принципен обект на дисциплината Социология на знанието, или което тя би трябвало да изследва е знанието в социологическа перспектива. Тя трябва да се опита да намери отговор на въпроса: какво поведение поражда видовете когнитивни конструкции и нагласи от социален тип при индивидите?

Ключови понятия на феноменологическата социология на знанието са „социална реалност” и „знание” по дефиницията на Томас Лукман и Питър Бъргър . По нататък те определят това как ще се възприема реалността и знанието:

„За нашите цели би било достатъчно да определим „реалността” като качество, характеризиращо феномени, за които признаваме, че имат съществуване, независимо от нашата воля (не можем да поискаме те да изчезнат), „знанието като убеденост, че феномените са реални и че притежават специфични характеристики.”¹

Първи термина социология на знанието използва Макс Шелер, но при него тя е от значение и служи единствено за обосноваване на философската му антропология. Друг значим автор е Карл Манхайм, който развива теорията за интелигенцията и социалната роля, която изпълнява в съвременните общества. Основата, обаче за развитието на този нов социологически начин за разглеждане на знанието като социален конструкт е „Силната програма по социология на знанието“ на университета в Единбург, които заедно с феноменологическата социология на знанието на Питър Бъргър и Томас Лукман я превръщат в един от фундаменталните социологически отрасли.

Силната програма по социология на знанието е разновидност на „социология на научното знание”. Главни представители на тази школа са: Томас Кун, Пол Файерабенд, Дейвид Блур, Хари Колинс, Сюзън Стар и др. Общностите от учени,

¹ Бъргър П., Лукман Т. „Социалното конструиране на реалността”. КХ. 96, с. 11

според тази школа са представени, като зависими от споделените между тях парадигми (образци) и това определя и самата структура на научната дейност и активност. Голямо влияние върху школата е оказало произведението на Бруно Латур „Научни и технологични изследвания” (Science and technology research). В този свой труд Латур казано в най-общи линии пише за това, че социалните, политическите и културни оценки повлияват върху развитието на науката и технологиите и това на свой ред е оказало влияние върху формирането на социалните, политически и културни артефакти.

Понятията „истина”, „грешка” и „неистина” не са просто следствие от научни схващания или наложени от икономически и властови интереси, а в културен и исторически контекст, те са етап от развитието на науката и съзнанието и се променят в различните етапи на развитие на обществата. Представянето единствено на социалните факти не е достатъчно за „фалсификацията“ на една научна теория. Силната програма е тясно свързвана с радикален релативизъм и стриктен методологизъм.

Силната програма подготвя почвата за възникването на една ефективна съвременна социология на знанието. Тя свързва човешкото познание със социалния свят и помага при утвърждаването на социологически рамки на епистемологическата проблематика или представянето на знанието като социален феномен като елит, който оформя образци на поведение.

Тази монография е по-скоро един малък трактат по фундаментална социология, отколкото логически систематична в строгия смисъл на думата разработка. Тя е своеобразна симбиоза между лични убеждения, научни резултати, догадки и интуиция за това как трябва да изглежда една съвременна социология на знанието. И ако, както казва Джеймс Мафи, епистемологията се нуждае от история, но също толкова и от социология, то аз просто се опитвам да засиля тезата, че да, тя се нуждае от социология и дори повече от нея, за оцеляването си и трансформация в една нова социология на знанието или познанието.

Резюмета на статии на д-р Ангел Цветков

1. **Tsvetkov, A.**, "One interpretation of the social role of knowledge", *Episteme journal*, Cambridge University press 2012, 1742-3600 (Print), 1750-0117 (Online)

В търсенето на фундаментална основа на науката, в статията се развива тезата, че това може да бъде социологията, особено, в частта в която абстрактният субект се превръща в реален социален агент.

Вероятно звучи като клише, че "всяка наука е епистемология", но може да се каже, че първата стъпка (в подкрепа на развиваната теза) е направена от философията на позитивизма и формирането на социологията като независима наука, продължила в традицията на социология на знанието. В статията се привеждат разсъжденията на Джеймс Мафи, който твърди, че е нужна не само история на епистемологията, но и социология, за да може класическата епистемология да излезе от кризата, в която е изпаднала. Знанието изпълнява не само социални функции, но то е и в основата на конструирането на субект-обектната реалност от индивидите.

2. **Цветков А.**, „Социологическите изследвания отвъд границите“. Двуетичен българоанглийски сборник УИ Благоевград 2013, сб. *Културни паралели*, ISBN 978-954-680-871-4

Разликата между науките за обществото и природните науки е, че предметът на науките за обществото е жива, а не просто механична тъкан и всеки един, процес или „ставане“ е вплетен в сложен комплекс от знания. Фокусът на статията е феноменологичният синтез на живота, включващ позиционирането и автопозиционирането на човешките същества в многоликия свят. Терминът „многолик“ е ключов за показване на многообразието от специфики, манталитет, култура, визия и движения в метакултурния свят, в който се търси един универсален език, стоящ в основата на разбирането и комуникацията.

Когато поставят проблема за езика, различните философи го представят като модел на изолиран, богопомазан индивид, който знае неща, които другите, дори не предполагат. Тази представа, остатък от класическия епистемологичен стил на аскетичния светоглед е размита в днешния многолик свят на безброй идентичности, поставени в зависима ситуация в тясно виртуално поле. Езикът е комуникация и конструирането на реалността означава винаги социално конструиране, по израза на Бъргър-Лукман.

Немалка част от авторите, допринесли за развитието на социологията произлизат от различни научни школи и направления. Връзката на социологията с близките до нея науки води до изследване и разбиране на широк кръг от проблеми, които допринасят, както за нейното развитие, така и за развитието на съответните науки, които се възползват от добре развития й инструментариум на изследване.

3. **Tsvetkov, A.**, Sociological research on the Balkans. *Border and borderlands*, University of Lisbon, 2014, ISBN: 978-972-636-230-2

В сферата на „border studies” границите на националните държави представляват един социален конструкт. Те са често бариери, които пречат на социалното и икономическо развитие на обществата. Създаването на Европейския съюз е посоката, в която това би могло да бъде преосмислено. Тезата на статията е, че много от социологическите изследвания провеждани у нас трябва да надхвърлят националните граници и да се отнасят до по-широките пространства (напр., Балканите). Подобно изследване е правено от социологическа агенция Галъп в началото на 90те години на 20 век, във връзка с нагласата за членство в НАТО, но това не се е наложило като дългосрочна практика.

България е в центъра на Балканския полуостров и през нея минават повечето сухопътни артерии, енергийни и комуникационни канали, затова необходимостта от регионална социология на Балканите е повече от голяма. Българският етнически модел е еталон за толерантност и неслучайно в центъра на София (на разстояние от приблизително 500 м) се намират храмове на големите монотеистични религии – християнство, юдаизъм и ислям. Това, както и много други факти прави нашата страна ключова за региона, а косвено и за Европа.

Идеята на статията е социологическите изследвания да отчитат социални и икономически показатели не само у нас, но и в съседните балкански страни в контекста на регионалното социално и икономическо сътрудничество.

4. **Цветков А.**, (2014) „Отношения между ЮЗУ “Неофит Рилски и Благоевградската общественост: обмяна на социален и икономически капитал“, сп. *Социология и Икономика*, Пловдив

Благоевград е областен център в Югозападна България и стратегическо място в него имат двата университета: Югозападен Университет /ЮЗУ/ “ Неофит

Рилски” и Американски университет в България /АУБ/. Предмет на статията е социалният и икономически капитал на академичния състав /най-вече студентите/, който в голяма степен детерминира културната среда на Благоевград. Терминът “социален капитал” (въведен от П.Бурдийо) се развива от Робърт Патнъм. Същността на социалния капитал са социалните мрежи и техните разклонения, показващи свързаността и ангажираността на хората един с друг.

В статията се анализират специфичните връзки на формални и неформални отношения между студентите и гражданите. Студентите са една от най-динамичните общности и това се дължи на характера на тяхната дейност, както и на възрастовите им специфики. Освен това, те се включват на пазара на труда, във вид на постоянна или временна заетост. Проследяват се различните форми на трудово участие и социална ангажираност на студентите, както и контактите и мрежите, в които те се участват.

5. **Цветков А.**, Социологическото въображение и есенцията на социологическата теория, сб. *Социологически пространства*, УИ, Благоевград 2015, ISBN 978-954-00-0028-2

Социологическите изследвания и социологията анализират взаимодействията в различни сфери на социалния живот. Политическият маркетинг и измерването на социалните нагласи по-време на избори или рейтингите, изследват една малка част от социалната реалност, въпреки, че в България социологията се свързва често пъти именно с политическото поле.

Социалният свят е своеобразна симбиоза от реално и въображаемо, което няма еквивалент с природните науки. Човекът е единственото същество, което може само да конструира своята социална реалност, а социологическото въображение е най-силното средство за самопознание, защото, опознавайки другите, познаваме и самите себе си, в приликите и отликите като своето „огледално аз“ както казва Аристотел. Строгостта на мисленето, разсъждението и метода за социални наблюдения и изследване, са характеристики на човешкия ум. Въображението ни помага да изградим своеобразно копие на външния свят в нашето съзнание, а то от своя страна е обект на интерпретация и свръх интерпретация. Хората в действителност боравят, както гениално е прозрял Вебер, с „идеални типове“, като стремежът е те да бъдат използвани в анализа на реалните отношения и поведение. Тези неща изграждат изследователската

нагласа, която е поставена в рамката на определена методология и е отворена към многоликия социален свят.

6. **Цветков А.**, (2017) Религиозният избор под влиянието на новите социални мрежи, сб. *Хармония в различията*, УНИБИТ, ISSN 2367-7899

На фона на все повече нарастващия религиозен плурализъм в света, потребността от религиозно преживяване е в пряка връзка с принадлежността към определена група или общност, споделящи сходни с индивида идеи. Свързаността с други себеподобни се превръща в необходимост, отстъпвайки място на аскетичните нагласи, които вероятно вече са в разрез с новата комуникационна култура на индивидите, в резултат от развитието на съвременните електронни социални мрежи. Религиозното преживяване, или способността да се преклониш пред нещо безкрайно велико, е една от най-интимните страни на човека във връзка с избора на обект на религиозно преклонение.

Изборът бива индивидуален и колективен в зависимост от средата на индивида – неговото семейство и приятелски кръг, и отношението на обществото към този избор. В условията на новите свъхскоростни комуникационни мрежи и технологии, се създават условия, определящи принадлежността към дадена социална група, включително и религиозна такава. В статията се прави опит да се изясни как и по какъв начин видовете религиозен избор се променят в съответствие с „най-новите медии“ и как това влияе на отделния индивид при определяне на неговата религиозна идентичност.

7. **Цветков А.**(2018), Социално-властовата функция на езика в контекста на социологическите идеи на Пиер Бурдийо, електронно списание: *Проблеми на постмодерността*, БР. 3, <http://ppm.swu.bg/>, ISSN:1314-3700

Взаимовръзката знание - власт е проблем, който може да бъде разглеждан исторически, вероятно само в модерната епоха, в която легитимирането на властта измества центъра на това, което религията в традиционното общество дава, посредством ритуалното „ръкополагане“. В съвременния свят властта се легитимира, не само и не толкова от научната рационалност, колкото от социалната, икономическа и политическа рационалност.

Знанието и властта, както рамкира тази взаимовръзка френският мислител Мишел Фуко е продължена, интерпретирана и дори свръхинтерпретирана от друг

френски мислител – от социолога Пиер Бурдийо. Ако Мишел Фуко тръгва от просвещенската визия и по-специално от това, което Имануел Кант представя като Просвещение в първата философска статия, публикувана във вестник през 1784 г. (Фуко 1997), то вторият (Бурдийо) съсредоточава погледа си предимно, върху нашето съвремие, в което „властта на думите“ е в ръцете на „този“, който се изразява, а той на свой ред е избраният от групата да я представлява и изказва вместо нея (Бурдийо 2002).

Според Кант (Фуко 1997) да използваш ума си самостоятелно е напълно достатъчно, но не по този начин стоят нещата днес, където във властови аспект позицията на авторитета и на този „който казва“ от позицията на групата която го легитимира да изразява, като че ли взема превес пред самостоятелния ум. В тази пресечна точка Фуко и Бурдийо се движат по една допирателна, но Бурдийо представя как точно работи този механизъм, вплътен във властта на думите, в един широк социален контекст.

8. **Tsvetkov, A.**,(2018) Sociology and epistemology, *Studies in Humanities and Social Sciences*, 21 December 2018 – Belgrad, ▪ ISBN (Online) 978-86-81294-01-7 ▪ 2018: 115-120 <http://centerprode.com/conferences/2IeCSHSS/2IeCSHSS.pdf>

Интелектуалните стремежи на социалната епистемология имат също и интердисциплинарен характер. Те са насочени към един широк спектър от епистемологически проблеми в третирането на знанието като вътрешно социален феномен. В момента социалните епистемолози са насочили своето внимание за обръщане на знанието към информационните технологии и най-съвременните научни постижения, където научното познание получава най-високо обществено признание. Престижът на науката расте и това ще я издигне на най-високата стълбица в социалните познавателни парадигми.

Необходимо е да се опитаме да артикулираме в дискурсивен план значението на науката, даващо ѝ статус на образец на рационалност пред обществото като цяло в съвременната действителност. Науката за науката (епистемологията) се нуждае не само от история, а и от социология по думите на Мафи.

Епистемологията, подобно на други науки и дисциплини търпи значително само-развитие през последните двеста години. Успехите, които носят науките на природата рефлектират и върху проблема, свързан с фундамента на самите тях, а

също и познавателните нагласи, които формират у агентите и влиянието, което това познание упражнява, върху тяхното поведение. Това е свързващото звено между социологията и епистемологията в аспекта на социология на знанието, посредством което епистемологията получава контекст, а не само пределно абстрактни умозаклучения.

9. **Tsvetkov A.**, (2019) Epistemology in the context of social construction of reality, сп. *Философия*, бр. 2, индексирано в Web of science, ISSN 1314–8559 (Online) ISSN 0861–6302 (Print)

<https://philosophy.azbuki.bg/philosophy/philosophyarticles2016-4/epistemology-in-the-context-of-social-construction-of-reality/>

Терминът епистемология има гръцки произход и идва от думата episteme – писмо, знание и logos – принцип, знание, слово. Определя се като наука за знанието и за това, как ние познаваме. Всяка модерна наука използва универсалните принципи на верификация и опровержение, които характеризират научното познание, съгласно класификациите на неопозитивизма (Карнап и Попър). Перифразирайки тези автори, бихме могли да кажем, че всяка наука или е епистемология (самата тя) или има своя епистемология.

Историците на епистемологията определят значението на знанието като това, което бихме могли да изразим с „абсолютна” увереност, докато по-малко намиращите потвърждение изказвания са отпратени в сферата на „вероятните твърдения”.

Натурализмът в класическата епистемология се опитва да отклони проблема за знанието в полето на психологията, твърди Куайн и на неврологията (Чърчланд). Отхвърляйки априоризма или търсенето на някакви пред-опитни умозрения на агентите за социалния свят, ще избегнем едно безполезно търсене на „скрити” предпоставки при формирането на способността за епистемологически оценки у тях. По този начин бихме утвърдили епистемологията от социологическа гледна точка в контекста на социалното конструиране на реалността от индивидите.

PROTOSCIOLOGY - MONOGRAPH

UI, Blagoevgrad 2015, ISBN - 978-954-00-0017-6

COBISS.BG-ID - 1273207780, HISTORY OF SOCIOLOGY PART ONE

The ideas presented in the monograph are contained in various interpretations in connection with the origin of sociological science. On the one hand, we look for authors who have contributed to thinking about society in a specific way from antiquity to the present day, and on the other hand, we show the conditions that have contributed to the birth of such an attitude to think socially caused by social change. The combination of the two epistemological methods - internalist and externalist - makes it possible to study this problem. To expect science to generate itself in the field of the abstract and to follow only its internal logic, without taking into account the conditions in which the authors create deprives science of its own subject, namely society as something real, to which scientific methodology is directed.

Such is precisely protosociology or first sociology - an admixture of philosophical speculation and an emerging scientific interpretation that takes into account the historicity of societies such as factuality, development, epoch-making in human interactions, progress or regress. Ancient Greek authors such as Plato, Aristotle, Herodotus and Thucydides made very serious contributions in this regard, but we should not think that sociological ideas have not arisen elsewhere in the world. That is why thinkers like Confucius, who affirmed the patriarchal family as the supreme value, which Weber would later call the basic cell of society, but also Canakka, called the Indian Machiavelli, who, like him, took an active part in governing the state and his ideas. become part of the plan for the first reunification of India. Unlike Confucius, Canakya affirms political thinking and governance as important for the existence and preservation of the state, without binding moral norms, but not without the existence of rules of governance and conduct. Good governance requires the use of reason and science, which help the good and functioning of government because they are based on practice and observation.

The philosophers Plato and Aristotle are founding authors of many sciences, not just philosophy in particular. Plato writes about the ideal state as he sees it, made up of different categories, ruling and governed, considers the different types of government and affirms the ideal utopian version in which to maintain order in society. The problem of public order is the subject of many thinkers in order to develop in detail, with Thomas Hobbes, called the "Hobbes problem" in his honor. Aristotle also wrote about the government of the state, but also gave the ingenious definition of man as a "social being" who could not be thought outside of society, otherwise he would be an animal or a god. Another definition he gives to society is: as the ultimate goal of human associations, beyond which there is nothing else.

I can't help but share another author - Ibn Khaldun, who is argued to be probably the first true sociologist and whose ideas inspired authors such as Montesquieu and Emil Durkheim. The idea of social solidarity, for example a key category, is the same in Durkheim as Khaldun means by the term "asabiya" in Arabic meaning "solidarity".

In general, the idea for writing this monograph was: to clarify basic for sociology authors, ideas and concepts that influence the emergence and development of sociological science. We cannot consider sociology only as the fruit of the modern age, without taking into account the continuity of authors who created and thought in public in the centuries and epochs in which they lived and which

were key to this way of understanding the world. The "Copernican coup" in sociology places man at the center of social relations and interactions, distancing him from the religious and philosophical dogmas that preceded the birth of modern science for society.

SOCIOLOGY OF KNOWLEDGE IM, Sofia 2017, ISBN - 978-954-00-0144-9

COBISS.BG-ID - 1283686628

This work is dedicated to the sociology of knowledge as a kind of continuation and development of traditional epistemology, already an independent branch of philosophy. Epistemology is essentially "knowledge of knowledge" or theory and methodology of knowledge. In its classical position, this discipline seeks answers to the questions: How and why do sciences work?

However, it turns out that this position is not self-sufficient and there is a sense of epistemological crisis in science. This is because the knowledge of reality is not only and not simply created and disseminated. In the individual and collective consciousness, reality is constantly defined and redefined, interpreted and reinterpreted, discussed, perceived and built with privileged compliance with the position of the authorities. There is a constant process of social construction of reality by social agents in society and this process is a central element in the systems of knowledge about it.

Knowledge is always socially constructed (Burger-Lukman) and its reflections on the "common sense" of everyday life and the construction of the "symbolic universes" of science, philosophy and religion proceed from the same cognitive prerequisites for reality, be it objective or subjective. We know only through corpora of knowledge and worldviews. They were formed before us as products of human interactions and we actively interpret them in our cognitive and behavioral manifestations.

How we know and how our knowledge indirectly governs our daily actions; the way in which social relationships and interactions are formed in depth are the main issues of social epistemology, anthropoepistemology.

Traditional epistemological evaluation has been replaced by the ability of people to build their own criteria for truth and thus to form their own worldview and value orientation, thus directing their daily actions and interactions. The ideal subject of philosophical epistemology has been replaced by the real social agent. The center of classical epistemology will be shifted from theories of truth to what people believe and accept as true and are convinced that they must do and consider. It is a kind of anthropocentrism that, when applied to epistemology, turns it into anthropoepistemology.

The principal object of the course Sociology of Knowledge, or which it should study, is knowledge in a sociological perspective. It should try to find an answer to the question: what behavior do the types of cognitive constructions and attitudes of social type give rise to in individuals?

Key concepts in the phenomenological sociology of knowledge are "social reality" and "knowledge" as defined by Thomas Lukman and Peter Burger. Next, they determine how reality and knowledge will be perceived:

For our purposes, it would be sufficient to define "reality" as a quality that characterizes phenomena that we acknowledge to exist independently of our will (we cannot ask them to disappear), "knowledge as the belief that phenomena are real and that they have specific characteristics. "

The term sociology of knowledge was first used by Max Scheler, but it was relevant to him and served only to substantiate his philosophical anthropology. Another important author is Karl Mannheim, who developed the theory of intelligence and the social role it plays in modern societies. However, the basis for the development of this new sociological way of looking at knowledge as a social construct is the "Strong Program in Sociology of Knowledge" of the University of Edinburgh, which together with the phenomenological sociology of knowledge of Peter Burger and Thomas Lukman make it one of the fundamental sociological industries.

Knowledge is always socially constructed (Burger-Lukman) and its reflections on the "common sense" of everyday life and the construction of the "symbolic universes" of science, philosophy and religion proceed from the same cognitive prerequisites for reality, be it objective or subjective. We know only through corpora of knowledge and worldviews. They were formed before us as products of human interactions and we actively interpret them in our cognitive and behavioral manifestations.

How we know and how our knowledge indirectly governs our daily actions; the way in which social relationships and interactions are formed in depth are the main issues of social epistemology, anthropoepistemology.

Traditional epistemological evaluation has been replaced by the ability of people to build their own criteria for truth and thus to form their own worldview and value orientation, thus directing their daily actions and interactions. The ideal subject of philosophical epistemology has been replaced by the real social agent. The center of classical epistemology will be shifted from theories of truth to what people believe and accept as true and are convinced that they must do and consider. It is a kind of anthropocentrism that, when applied to epistemology, turns it into anthropoepistemology.

The principal object of the course Sociology of Knowledge, or which it should study, is knowledge in a sociological perspective. It should try to find an answer to the question: what behavior do the types of cognitive constructions and attitudes of social type give rise to in individuals?

Key concepts in the phenomenological sociology of knowledge are "social reality" and "knowledge" as defined by Thomas Lukman and Peter Burger. Next, they determine how reality and knowledge will be perceived:

For our purposes, it would be sufficient to define "reality" as a quality that characterizes phenomena that we acknowledge to exist independently of our will (we cannot ask them to disappear), "knowledge as the belief that phenomena are real and that they have specific characteristics. "

The term sociology of knowledge was first used by Max Scheler, but it was relevant to him and served only to substantiate his philosophical anthropology. Another important author is Karl Mannheim, who developed the theory of intelligence and the social role it plays in modern societies. However, the basis for the development of this new sociological way of looking at knowledge as a social construct is the "Strong Program in Sociology of Knowledge" of the University of Edinburgh, which together with the phenomenological sociology of knowledge of Peter Burger and Thomas Lukman make it one of the fundamental sociological industries.

Summaries of articles by Dr. Angel Tsvetkov

1. Tsvetkov, A., "One interpretation of the social role of knowledge", Episteme journal, Cambridge University press 2012, 1742-3600 (Print), 1750-0117 (Online)

In the search for a fundamental basis of science, the article develops the thesis that this can be sociology, especially in the part in which the abstract subject becomes a real social agent.

It probably sounds like a cliché that "every science is an epistemology", but it can be said that the first step (in support of the developed thesis) was made by the philosophy of positivism and the formation of sociology as an independent science, continued in the tradition of sociology of knowledge. The article presents the reflections of James Maffey, who argues that not only a history of epistemology is needed, but also sociology, in order for classical epistemology to emerge from the crisis in which it has fallen. Knowledge performs not only social functions, but it is also the basis for the construction of the subject-object reality by social individuals.

2. Tsvetkov A., "Sociological research beyond borders". Bilingual Bulgarian-English collection UI Blagoevgrad 2013, collection. Cultural Parallels, ISBN 978-954-680-871-4

The difference between the social sciences and the natural sciences is that the subject of the social sciences is a living, not just a mechanical tissue, and each process or "becoming" is intertwined in a complex set of knowledge. The focus of the article is the phenomenological synthesis of life, including the positioning and self-positioning of human beings in the multifaceted world. The term "multifaceted" is key to showing the diversity of specifics, mentality, culture, vision and movements in the metacultural world, which seeks a universal language that underpins understanding and communication.

When they pose the problem of language, various philosophers present it as a model of an isolated, anointed individual who knows things that others do not even assume. This notion, a remnant of the classical epistemological style of the ascetic worldview, is blurred in today's multifaceted world of countless identities placed in a dependent situation in a narrow virtual field. Language is communication, and the construction of reality always means social construction, in the words of Burger-Lukman.

Many of the authors who contributed to the development of sociology came from various scientific schools and fields. The connection of sociology with the sciences close to it leads to the study and understanding of a wide range of problems that contribute both to its development and to the development of the respective sciences, which benefit from its well-developed research tools.

3. Tsvetkov, A., Sociological research on the Balkans. Border and borderlands, University of Lisbon, 2014, ISBN: 978-972-636-230-2

In the field of border studies, the borders of nation states are a social construct. They are often barriers that hinder the social and economic development of societies. The creation of the European Union is the direction in which this could be rethought. The thesis of the article is that many of the sociological surveys conducted in our country should go beyond national borders and relate to wider areas (eg, the Balkans). A similar study was conducted by the Gallup polling agency in the early 1990s,

in connection with the attitude towards NATO membership, but this did not become a long-term practice.

Bulgaria is in the center of the Balkan Peninsula and most land arteries, energy and communication channels pass through it, so the need for regional sociology in the Balkans is more than great. The Bulgarian ethnic model is a standard of tolerance and it is no coincidence that in the center of Sofia (at a distance of approximately 500 m) there are temples of the great monotheistic religions - Christianity, Judaism and Islam. This, as well as many other facts, makes our country key for the region and, indirectly, for Europe.

The idea of the article is for sociological research to take into account social and economic indicators not only in our country, but also in the neighboring Balkan countries in the context of regional social and economic cooperation.

4. Tsvetkov A., (2014) "Relations between SWU" Neofit Rilski and the Blagoevgrad community: exchange of social and economic capital ", Journal of Sociology and Economics, Plovdiv

Blagoevgrad is a regional center in Southwestern Bulgaria and the two universities have a strategic place in it: Southwestern University / SWU / Neofit Rilski and American University in Bulgaria / AUBG /. The subject of the article is the social and economic capital of the academic staff / mostly students /, which largely determines the cultural environment of Blagoevgrad. The term "social capital" (introduced by P. Bourdieu) was developed by Robert Patton. The essence of social capital is social networks and their branches, showing the connection and commitment of people to each other.

The article analyzes the specific connections of formal and informal relations between students and citizens. Students are one of the most dynamic communities and this is due to the nature of their activities, as well as their age specifics. In addition, they are included in the labor market in the form of permanent or temporary employment. The various forms of labor participation and social engagement of students are tracked, as well as the contacts and networks in which they participate.

5. Tsvetkov A., Sociological imagination and the essence of sociological theory, collection. Sociological Spaces, IM, Blagoevgrad 2015, ISBN 978-954-00-0028-2

Sociological research and sociology analyze the interactions in different spheres of social life. Political marketing and the measurement of social attitudes during elections or ratings examine a small part of the social reality, although in Bulgaria sociology is often associated with the political field.

The social world is a kind of symbiosis of real and imaginary, which has no equivalent with the natural sciences. Man is the only being who can only construct his social reality, and the sociological imagination is the strongest means of self-knowledge, because, knowing others, we know ourselves, in similarities and differences as our "mirror self," as Aristotle says. The rigor of thinking, reasoning, and the method of social observation and research are characteristics of the human mind. Imagination helps us to build a kind of copy of the external world in our consciousness, which in turn is subject to interpretation and over-interpretation. People actually deal, as Weber brilliantly saw, with "ideal types," and the aim is to use them in the analysis of real relationships and behavior. These things build the research attitude, which is placed in the framework of a certain methodology and is open to the multifaceted social world.

6. Tsvetkov A., (2017) Religious choice under the influence of new social networks, vol. Harmony in Differences, UNIBIT, ISSN 2367-7899

Against the background of the growing religious pluralism in the world, the need for religious experience is directly related to belonging to a certain group or community, sharing ideas similar to the individual. Connecting with others like yourself becomes a necessity, giving way to ascetic attitudes, which are probably already at odds with the new communication culture of individuals, as a result of the development of modern electronic social networks. Religious experience, or the ability to worship something infinitely great, is one of man's most intimate aspects of choosing an object of religious worship.

The choice is individual and collective depending on the environment of the individual - his family and circle of friends, and the attitude of society to this choice. In the conditions of the new high-speed communication networks and technologies, conditions are created that determine the affiliation to a certain social group, including a religious one. The article attempts to clarify how and in what ways the types of religious choice change in accordance with the "latest media" and how this affects the individual in determining his religious identity.

7. Tsvetkov A. (2018), The socio-power function of language in the context of the sociological ideas of Pierre Bourdieu, e-journal: Problems of postmodernity, BR. 3, <http://ppm.swu.bg/>, ISSN: 1314-3700

The relationship between knowledge and power is a problem that can be considered historically, probably only in the modern age, in which the legitimation of power shifts the center of what religion in traditional society provides, through ritual "ordination." In the modern world, power is legitimized, not only and not so much by scientific rationality, but by social, economic and political rationality.

Knowledge and power, as framed by the French thinker Michel Foucault, are continued, interpreted and even over-interpreted by another French thinker, the sociologist Pierre Bourdieu. If Michel Foucault starts from the Enlightenment vision and in particular from what Immanuel Kant presents as the Enlightenment in the first philosophical article published in a newspaper in 1784 (Foucault 1997), the second (Bourdieu) focuses mainly on our time. , in which the "power of words" is in the hands of the "one" who expresses himself, and he in turn is the one chosen by the group to represent and speak for her (Bourdieu 2002).

According to Kant (Foucault 1997), using your mind on your own is quite sufficient, but this is not the case today, where in terms of power the position of authority and of the "who says" from the position of the group that legitimizes it to express as if takes precedence over the independent mind. At this intersection, Foucault and Bourdieu move along a tangent, but Bourdieu presents exactly how this mechanism, embodied in the power of words, works in a broad social context.

8. Tsvetkov, A., (2018) Sociology and epistemology, Studies in Humanities and Social Sciences, 21 December 2018 - Belgrade, ▪ ISBN (Online) 978-86-81294-01-7 ▪ 2018: 115-120 [http: / /centerprode.com/conferences/2leCSHSS/2leCSHSS.pdf](http://centerprode.com/conferences/2leCSHSS/2leCSHSS.pdf)

The intellectual aspirations of social epistemology are also interdisciplinary. They address a wide range of epistemological problems in the treatment of knowledge as an intrinsic social phenomenon. Currently, social epistemologists have turned their attention to turning knowledge to information technology and the latest scientific advances, where scientific knowledge receives the

highest public recognition. The prestige of science is growing and this will raise it to the highest step in social cognitive paradigms.

It is necessary to try to articulate in a discursive plan the meaning of science, giving it the status of a model of rationality to society as a whole in modern reality. The science of science (epistemology) needs not only history, but also sociology, in Mafi's words.

Epistemology, like other sciences and disciplines, has undergone significant self-development over the past two hundred years. The successes of the natural sciences also reflect on the problem of the foundation of themselves, as well as the cognitive attitudes they form in agents and the influence that this knowledge exerts on their behavior. This is the link between sociology and epistemology in the aspect of the sociology of knowledge, through which epistemology acquires context, not just extremely abstract inferences.

9. Tsvetkov A., (2019) Epistemology in the context of social construction of reality, Philosophy, no. 2, indexed in Web of science, ISSN 1314–8559 (Online) ISSN 0861–6302 (Print)

<https://philosophy.azbuki.bg/philosophy/philosophyarticles2016-4/epistemology-in-the-context-of-social-construction-of-reality/>

The term epistemology has Greek origins and comes from the word episteme - letter, knowledge and logos - principle, knowledge, word. It is defined as the science of knowledge and how we know. Every modern science uses the universal principles of verification and refutation, which characterize scientific knowledge according to the classifications of neo-positivism (Carnap and Popper). To paraphrase these authors, we could say that every science is either epistemology (itself) or has its own epistemology.

Historians of epistemology define the meaning of knowledge as what we could express with "absolute" certainty, while less corroborating statements are sent in the realm of "probable statements."

Naturalism in classical epistemology tries to divert the problem of knowledge in the field of psychology, says Quine and Neurology (Churchland). By rejecting the a priori or the search for some preconceived notions of the agents of the social world, we will avoid a useless search for "hidden" preconditions in the formation of the ability for epistemological assessments in them. In this way we would establish epistemology from a sociological point of view in the context of the social construction of reality by individuals.